

"הַשְׂרַח הַחֲלָבִי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת ויצא

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו - 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

ועקב מאת פני יצחק אביו
 ויעשו אחיו בא מצידו: ויעש
 גם־הוא מטעמים ויבא לאביו
 ויאמר לאביו יקם אביו ואכל
 מציד בנו בעבר תברכני ומשה:
 ויאמר לו יצחק אביו מי־אתה
 ויאמר אני בנה בכרך עשו:
 ויחרד יצחק חרדה גדלה עד־
 מאד ויאמר מי־אפוא הוא
 הצד־ציד ויבא לו ואכל מכל
 בטרם תבוא ואברכהו גם־
 ברוך יהיה: כשמע עשו את־
 דברי אביו ויצעק צעקה גדלה
 ומרה עד־מאד ויאמר לאביו
 ברכני גם־אני אבי: ויאמר בא
 אחיה במרמה ויקח ברכתה:
 ויאמר הכי קרא שמו יעקב
 ויעקבני זה פעמים את־בסרתי
 לקח והנה עתה לקח ברכתי
 ויאמר הלא־אצלת לו ברכה:
 וינען יצחק ויאמר לעשו הן
 גביר שמתיו לך ואת־כל־אחיו
 נתתי לו לעבדים ודגן ותירש
 סמכתי ולכה אפוא מה
 אעשה בני: ויאמר עשו אל־
 אביו הברכה אחת הוא־לך
 אבי ברכני גם־אני אבי וישא
 עשו קלו ויבך: וינען יצחק
 אביו ויאמר אליו והנה משמני
 הארץ יהיה מושבה ומטל

השמים מעל: ועל־חרבה
 תחיה ואת־אחיה תעבד והיה
 כאשר תרד ופרקת עליו מעל
 צארה: וישטם עשו את־
 יעקב על־הברכה אשר ברכו
 אביו ויאמר עשו בלבו יקרו
 ימי אבל אבי ואהרצה את־
 יעקב אחי: ויגר לרכקה את־
 דברי עשו בנה הגדל ותשלח
 ותקרא ליעקב בנה הקטן
 ותאמר אליו הנה עשו אחיה
 מתנחם לך להרצה: ועתה בני
 שמע בקלי וקום ברח־לך אל־
 לבן אחי חרטה: וישכב עמו
 ימים אחדים עד אשר־תשוב
 חמת אחיה: עד־שוב אף־
 אחיה ממה ושכח את אשר־
 עשית לו ושלחתי ולקחתיה
 משם למה אשכל גם־שניכם
 יום אחד: ותאמר רכקה אל־
 יעקב קצתי כחיי מפני כנות
 חת אם־לקח יעקב אשה
 מבנות־חת כאלה מבנות
 הארץ למה לי חיים: ויקרא
 יצחק אל־יעקב ויבך אותו
 ויצוה ויאמר לו לא־תקח
 אשה מבנות כנען: קום לך
 פרנה ארם ביתה סעאל אבי
 אמה וקח־לך משם אשה
 מבנות לבן אחי אמה: ואל שדי

יבך אתה ויפרק וירבה והיית
 לקהל עמים: ויתן־לך את־
 ברכת אברהם לך ולזרעך
 אתה לדשתה את־ארץ מגרר
 אשר־נתן אלהים לאברהם:
 וישלח יצחק את־יעקב וילך
 פרנה ארם אל־לבן בן־בתואל
 הארמי אחי רכקה אם יעקב
 ועשו: וירא עשו כי־בך יצחק
 את־יעקב ושלח אותו פרנה
 ארם לקחת־לו משם אשה
 בברכו אותו ויצו עליו לאמר
 לא־תקח אשה מבנות כנען:
 וישמע יעקב אל־אביו ואל־
 אמו וילך פרנה ארם: וירא
 עשו כי רעות בנות כנען בעיני
 יצחק אביו: וילך עשו אל־
 ישמעאל ויקח את־מחלת
 בת־ישמעאל בן־אברהם
 אחות נביות על־נשיו לו
 לאשה:

ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע
 וילך חרנה: ויפגע במקום
 וילן שם כי־בא השמש
 ויקח מאבני המקום וישם
 מראשותיו וישכב במקום
 והוא: ויחלם והנה סלם מצב
 ארצה וראשו מגיע השמימה
 והנה מלאכי אלהים עלים
 וירדים בו: והנה יהוה מצב

נצב אבון מין וינסא אלא אלדי עניעית לו ואבעת ואבון
מן תם אליש אעם איצא תניכון יום ואחיה 46. ותאמר
- וקאלית רבקה אלא יצחק כדחית פי חיתא מן קדאם
בנאת דת אנכאן אכיד יעקוב אמרה מן בנאת חת בן הדול
מן בנאת אלארץ אליש לי דאב
כח

1. ויקרא - ונדא יצחק אלא יעקוב וברך אלו ונצחו וקאל
לו לם תאבדו אמרה מן בנאת כנען: 2. קום מיצי לסון
ארם בית כחאל אבי אמר וברך לך [אמרה] מן תם מן בנאת
לבן אבי ארם: 3. ואל - וסיק אלכאפי יברך אלך וינמיך
ויבחרך ותבון לנזק אלאוסם: 4. ויתן - ויעסי לך אלא
ברכית אברהם לך ולגסלך מעד ליוודתך אלא ארץ מסכנך
אלדי עטא אלה לאברהם: 5. וישלח - ובעת יצחק אלא
יעקוב ומיצי לסון ארם אלא לבן איבין כחואל אלארמי
אבו רבקה אם יעקוב ועסו: 6. וירא - ונצד עשו אין בוך
יצחק אלא יעקוב ובעת אלו לסון ארם ליאבדו לו מן תם
אמרה פי תבדכו אלו ונצא עליה קאחילא לם תאבדו אמרה
מן בנאת כנען: 7. וישמע - וסימיע יעקוב מן אבו ומן
אימו ומיצי לסון ארם: 8. וירא - ונצד עשו אין רציית
בנאת כנען פי חערית יצחק אבה: 9. וילך - ומיצי עשו
אלא ישמעאל ואבד אלא מחלת ביגית ישמעאל איבין
אברהם איכית נביות עלא נסוחו אלו לל אמרה:
10. ויצא - וברג יעקוב מן ביר סאביע ומיצי לחרן: ויצא
11. ויפגע - וצדף פיל מכאן וכת תם אין גאכית אלסמס
ואבד מן חגאר אלמכאן וגעל תחת ראסו וסגע פי דאליך
אלמכאן: 12. ויחלם - וחילם והודא סולם מנתיציב לל
ארץ וראסו האציל לנאטו אלסמא והודא סלמיכת אלרב
סאלעין ונולץ פי: 13. וחנה - והנדה אלה מנתיציב
עליה וקאל אנא אלה אברהם אבון ואילאה יצחק

יעקוב וכאן פקט כרוג ברג יעקוב מן ענר קידם יצחק אבו
ועשו אבו אינא מן צידו: 31. ויעש - ועניע אינא הוא
סביך וגאב לאבו וקאל לאבו יקום אבי ויאבול מן ער בנו
פי סבאב תברכני נססך: 32. ויאמר - וקאל לו יצחק אבו
מינו אינתה וקאל אנא בנך ביכדך עסו: 33. ויחיד - וננצו
יצחק נעזיה עצימיה חיתא נרא וקאל מינו הלוא הוא
אלצתאר ציד וגאב לי ואכלת מן אלגמיע קבל מא תיני
וכרכתו איצא מוכד יסון: 34. בשמע - ביסמוע עשו אלא
בלאם אבו ועדך ערבה עצימיה ומירה חיתא נרא וקאל
לאבו ברכני איצא אנא אבי: 35. ויאמר - וקאל אינא
אבון פיל חיליה ואבד ברבתי: 36. ויאמר - וקאל תחזיק
סמא סמו יעקוב ונשני הדא מרתין אלא בבוריתו אבד
והנודא הלוא אבו ברכתי וקאל הנולא סנעת לי ברבית
37. ויען - וגווב יצחק וקאל לעשו הודא סיד געלותו לך
ואלא נמיע אכוחו עטית לו לל עכיד ומגל ועסיר סנרתו
ואילך הלוא איס אענע בניה: 38. ויאמר - וקאל עשו אלא
אבו אנכאן ברכיה וחיה היא לך אבי בריכני אינא אנא
אבי ורפע עשו צוטו וכיכיה: 39. ויען - וגווב יצחק אבו
וקאל אליה הודא מן ביר אלארץ יסון מגלעך ומן סל
אלסמא מן סוק: 40. ועל - ועלא ציפן תעיש ואלא אבון
תכרום ויכון כאלדי תחכום ותסד נידו מן עלא ענקיה:
41. וישסם - ועדא עשו אלא יעקוב עלא אלברכיה אלדי
ברכו אבו וקאל עשו פי באלו יקרכו איאם חרין אבי
ואקתול אלא יעקוב אבי: 42. וינר - ותכבד לרצקה אלא
בלאם עשו בנה ליכבד ובעתיה ונארית ליעקוב בנה
אלגזיר וקאל-ת- אליה הודא עשו אבון לאסי לך ליקתלך:
43. ועתה - והלאן בני סמע פי צוטי וקום הדוב לך אלא
לבן אבי לחרן: 44. וישבת - ותגלוס מעו סדיר ומאן
ויתא אלדי תירגע חסיית אבון: 45. עד - חיתא רגע

31. ויעקובי - בן האברהם - ויחיה אצלו - בעתה בן שלח - רחוקה
בעקבותיה היא ויבקר. רסיו למד פורחיה וכן דאביה עובד לי אבד.
40. חרין - בן סיסר, כנעני, תרד - חסלם תכסול. בן יסון סאלי יצחק
בינינו מן כלם אלצתאר - ויהא כאשר יעבד בנה על דברי העדה סדיר
(וידי בד יעבדן בנה על סתמי ויריחא). 42. פתנים - ארוב. בעקבות
היא (כסין) בן חלום כסר ססגל נבטה סחל. בעקבות דברי סתמי
והוא על הברית כדחתך, וכן תרם גם אברהם בן הרמב"ם סתמי
סדיר סמא בן אבי אבה דל סמען וי אנה יצחק נספח וסלחא כסר -

סתמי פירשו כמו שביאר אבי אבה דל. סתמי כלומר שהוא מנחם את
נפשו בהריגתו (עס סב). 44. יסם - וחדש יסם. בן איאם קליל - יסם
סענים. בעקבות היא (יסין ועידן) ורשי: אחרים - סענים. 45. אשכל
- ואבד. בן אכל - אשכל.

כח

5. חאמי - בן אלארמלי, רצה לעיל כח 18. 8. רעות - בן רדייחא,
כנעני.

עליו ויאמר אני יהוה אלהי
אברהם אביך ואלהי יצחק
הארץ אשר אתה שכב עליה
לך אתננה ולזרעה: והיה זרעך
כעפר הארץ ופרצת ימה
וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו
בך כל משפחת הארמה
וכזרעה: והנה אנכי עמך
ושמרתיה בכל אשר תלך
והשבתיך אל הארמה הזאת
כי לא אעזבך עד אשר אם
עשיתי את אשר דברתי לך:
ויוקץ יעקב משנתו ויאמר
אכן יש יהוה במקום הזה
ואנכי לא ידעתי: וירא ויאמר
מה נזרא המקום הזה אין זה
כי אם בית אלהים וזה שער
השמים: וישכם יעקב בבקר
ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אתה מצבה
ויצק שמן על ראשה: ויקרא
את שם המקום ההוא בית
אל ואולם לזו שם העיר
לראשנה: וידר יעקב נדר
לאמר אם יהיה אלהים עמדי
ושמרני בדרך הזה אשר אנכי
הולך ונתן לי לחם לאכל ובגר
ללכש: ושבתי בשלום אל בית
אבי והיה יהוה לי לאלהים:
והאבן הזאת אשר שמתי

מצבה יהיה בית אלהים וכל
אשר תתן לי עשר אעשרנו
לך: וישא יעקב רגליו וילך
ארצה בני קדם: וירא והנה
באר בשדה והנה שם שלשה
עודד-צאן רבצים עליה כי מן-
הבאר ההוא ישקו העדרים
והאבן גדלה על פי הבאר:
ונאספו שמה כל העדרים
וגללו את האבן מעל פי
הבאר והשקו את הצאן
והשיבו את האבן על פי
הבאר למקמה: ויאמר להם
יעקב אחי מאן אתם ויאמרו
מחרן אנחנו: ויאמר להם
הידעתם את לבן בן נחור
ויאמרו ידענו: ויאמר להם
השלום לו ויאמרו שלום והנה
רחל בתו באה עם הצאן:
ויאמר הן עוד היום גורל לא-
עת האסף המקנה השקו
הצאן ולכו רעו: ויאמרו לא
נוכל עד אשר יאספו כל-
העדרים וגללו את האבן
מעל פי הבאר והשקו הצאן:
ועודנו מדבר עמם ורחל באה
עם הצאן אשר לאביה כי
רעה הוא: והיו כאשר ראה
יעקב את רחל בת לבן אחי
אמו ואת צאן לבן אחי אמו

וגש יעקב וגל את האבן
מעל פי הבאר וישק את צאן
לבן אחי אמו: וישק יעקב
לרחל וישא את קלו ויבך:
וגד יעקב לרחל כי אחי אביה
הוא וכי בן רבקה הוא ותרץ
ותגד לאביה: והי כשמע לבן
את שמע יעקב בן אחתו
וירץ לקראתו ויחבק לו
וינשק לו ויביאהו אל ביתו
ויספר ללבן את כל הדברים
האלה: ויאמר לו לבן אך עצמי
ובשרי אתה וישב עמו חדש
ימים: ויאמר לבן ליעקב הכי
אחי אתה ועבדתני חנם הגידה
לי מה משכרתך: וללבן שתי
בנות שם הגדלה לאה ושם
הקטנה רחל: ועיני לאה רפות
ורחל היתה יפת תאר ויפת
מראה: ויאהב יעקב את רחל
ויאמר אעבדה שבע שנים
ברחל בתה הקטנה: ויאמר
לבן טוב תמי אתה לך מתת
אתה לאיש אחר שבה עמדי:
ויעבד יעקב ברחל שבע שנים
ויהיו בעיניו ימים אחדים
באהבתו אתה: ויאמר יעקב
אל לבן הבה את אשתי כי
מלאו ימי ואבואה אליה:
ויאסף לבן את כל אנשי

ערפנא: 8. ויאמר - וקאל ליהון אנבאן סלאם לו וקאלו סלאם והוודא רחל בינתו גאיה מע אלגנאם: 7. ויאמר - וקאל הוודא עאר אליום ענים לם וקת יגזימיע אלבוש סקו אלגנאם ומצו רעה: 8. ויאמרו - וקאלו לם ניגציר חיתא אלדי יגזימעו גמיע ליקסועה וידחבלו אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר וניסקי אלגנאם: 9. עודנו - עאדו סכלים מעו ורחל אינית מע אלגנאם אלדי לאבוהא אין רעייה היא: 10. ויחי - וכאן כאלדי נצור יעקוב אלא רחל בינית לבן אבו אמו ואלא ננאם לבן אבו אמו ותקדם יעקוב ורחבל אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר וסקא אלא גנאם לבן אבו אמו: 11. וישק - וקבל יעקוב לרחל ורפע אלא צוטו וביכי: 12. ויגר - וכבר יעקוב לרחל אין אבו אבוהא הוא ואין איבין רבקה הוא ורגרית וכברית לאבוהא: 13. ויחי - וכאן כיסמוע לבן אלא סמע יעקוב איבין אכתו ורגר למלאקיות וענק לו וקבל לו וגאבו לביתו וחכא ללבן אלא גמיע אלכאלם הדולי: 14. ויאמר - וקאל לו לבן פקס ערצמי ולחמי אנתא וגלס מעו סהר זמאן: 15. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב אנבאן תחקיק אבי אנתא וכדמתני בילס כאביר לי איש אגרתך: 16. וללבן תנתין בנאת איסים ליכבירה לאה ואיסים וגיריה רחל: 17. ועיני - ועיון לאה רכזותא ורחל כאנית חסנית אלעזרה וחסנית אלמנצרי: 18. ויאמר - וחב יעקוב אלא רחל וקאל אכדמך סבע סנן פי רחל בינתך אלזגיריה: 19. ויאמר - וקאל לבן ססין אעסי ולך ליהא לך מן אעסי ליהא לרגול אביר גלוס מעי: 20. ויעבר - וכדאם יעקוב פי רחל סבע סנן וכאנו פי חצירותו כי איאם קלילין פי מחבתו ליהא: 21. ויאמר - וקאל יעקוב אלא לבן האת אלא זוגתי אין כימלו איאם כידימתי ואני אליהא: 22. ויאסף - וגמע לבן אלא גמיע ארגל אלמכאן ועיניע צייפיה: 23. ויחי - וכאן פיל עיסא ואבד אלא לאה בינתו וגאב ליהא אליה

אלארץ אלדי אנתא מטגיע עליהא לך אעטיהא ולנסלך: 14. ויחי - ויכון נסלך כי טראב אלארץ ותנמא גרבי ושרקי וסמאלי וקיבלי ויתברכו פיך גמיע אסוואיך אלארץ ופי נסלך: 15. וחנה - והוודא אנא מעך ואחפצך פי אלדי תימצי וארגעך אלא אלארץ האוי אין לם אתרכך חיתא אלדי אנבאן צניעית אלא אלדי כלמת לך: 16. וייקז - ופק יעקוב מן נומתך וקאל תחקיק מווגד אללה פיל מכאן הדא ואנא לם עריפית: 17. וידא - וכף וקאל איש לימכין אלמכאן הדא ליס הדא פלאכך בית אלרב והאדא באב אלסמא: 18. וישכם - ובכר יעקוב פיל עיכיה ואכר אלא אלחגאר אלדי געל תחת ראסו וגעל ליהא מצטביה ועכב זה על ראסהא: 19. ויקרא - וסמא אלא איסים דאליך אלמכאן בית אל ופלאכין לוז איסים אלקרייה לל אוולנייה: 20. וידר - ונדר יעקוב נידיר קאילא אנבאן יבון אלרב מנך ויחפצני פי טריק הדא אלדי אנא מצי ויעסי לי סועאם ליאבול ותוב ליאלכיס: 21. ושבתי - וארגע פי סלאם אלא בית אבי ויכון אללה לי לל רב: 22. וחאבן - ואלחגאר האוי אלדי געלת מצטביה יכון בית אלרב וגמיע אלדי תעסי לי עיסיר אעטרו לך:

כט

1. וישא - ורפע יעקוב רגליה ומיצי ארץ בגין סרק: 2. וירא - ונצור והוודא ביד פיל חקליה והוודא תם תלאת קסועה גנאם ברבין עליהא אין מין ואליד אלביר יסקו ליקסועה ואלחגאר כבירה עלא תים אלביר: 3. ונאספו - ויגזימעו תם גמיע ליקסועה וידחבלו אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר ויסקו אלא אלגנאם וירגעו אלא אלחגאר עלא תים אלביר למכנהא: 4. ויאמר - וקאל ליהון יעקוב אכוותי מנן אינתו וקאלו מן חרן נחנא: 5. ויאמרו - וקאל ליהון אנבאן עריפתו אלא לבן איבין נחור וקאלו

ינהרגזאן 1996, עמ' 99. ראוי לציון שיהודי קיראק תרגמו את הפועל העברי בפרק זה כשורש הארמי נגדיר, כמו תיא. ראה אבישור 1998, עמ' 16-17. 17. רשות - רבות, אך ב: חסנת - יפות, כתא (ואין) וכן תרגם רס"ג: חסנתאן. והעיר אברהם בן הרמב"ם אלסתרם ואלשארף ודן אן רשות צפה גמאל, ובחסנ וליך לם יכן פיהא סמחמנא פי עינאהא - הסתרם (תיא) והמפרט (רס"ג) סכרים כי רבות תואר של יופי, ולפי זה לא היה זה איבר יפה חוץ מעיניה (עמ' 98). 21. יפי - יפי עבודתי. ב: איאמי - יפי. ואסאה - ב: חסנל, וכן ב. 23. בשיר - ב: פיל גירוב - נרדפים.

15. עמך - ב: בעורתך, כתא (בסעיד), 16. ח - ב: אוקר אללה - כבוד ה'. 17. בית אלהים וזה שער השמים - ב: בית מקדש אלרב, והוא בב קיבאל אלסמא - בית מקדש האלהים וזה השער של השמים. הסיום כתא (ודין תרע קבל שמיא). 18. וישק - ונכב - וסכב.

כפ

3. ונללו - וכן בהמשך הפרק בפסוק 8. בפסוק 10, ויגל. תרגם אותו בשורש דחביל. תצורה התקנית בלוגי פוריה היא דעביל. ראה ברוחלס 1986, עמ' 240. וכן בלוגי לבטון, ראה פרידה 1947, עמ' 54. וכן בלוגי קיראק, ראה

כ המקום ועש משתה: ויהי
 בערב ויקח את לאה בתו ויבא
 ט אתה אליו ויבא אליה: ויתן
 לבן לה את זלפה שפחתו
 טו ללאה בתו שפחה: ויהי בבקר
 והנה הוא לאה ויאמר אל-
 לבן מה זאת עשית לי הלא
 בדחל עבדתי עמך ולמה
 ט רמיתני: ויאמר לבן לא יעשה
 כן במקומנו לתת הצעירה
 טו לפני הבכירה: מלא שבע זאת
 ונתנה לה גם את זאת בעברה
 אשר תעבד עמדי עוד שבע-
 טו שנים אחרות: ויעש יעקב כן
 וימלא שבע זאת ויתן לו את-
 טו רחל בתו לו לאשה: ויתן לבן
 לרחל בתו את בלהה שפחתו
 ל לה לשפחה: ויבא גם אל-רחל
 ויאהב גם את-רחל מלאה
 ויעבד עמו עוד שבע-שנים
 לא אחרות: וירא יהוה כי-שנאה
 לאה ויפתח את רחמה ורחל
 ז עקרה: ויתהר לאה ותלד בן
 ותקרא שמו ראובן כי אמרה
 כי-ראה יהוה בעוני כי עתה
 ז יאהבני אישי: ויתהר עוד ותלד
 בן ותאמר כי-שמע יהוה כי-
 שנאה אנכי ויתן לי גם את-
 ז זה ותקרא שמו שמעון: ויתהר
 עוד ותלד בן ותאמר עתה

הפעם ילדה אישי אלי כי-
 ולדתי לו שלשה בנים על-כן
 ז קרא שמו לוי: ויתהר עוד
 ותלד בן ותאמר הפעם אודה
 את יהוה על-כן קראה שמו
 לא יהודה ותעמד מלדת: ותרא
 רחל כי לא ילדה ליעקב
 ותקנא רחל באחיה ותאמר
 אל-יעקב הבה לי בנים ואם-
 ב אין מתה אנכי: ויחר אף יעקב
 ברחל ויאמר התחת אלהים
 אנכי אשר-מנע ממך פרי-
 ג בטן: ותאמר הנה אמתי בלהה
 בא אליה ותלד על-ברכי
 ד ואבנה גם-אנכי מפנה: ויתן-
 לו את בלהה שפחתה לאשה
 ה ויבא אליה יעקב: ויתהר בלהה
 וילד ליעקב בן: ותאמר רחל
 ונני אלהים וגם שמע בקלי
 ויתן לי בן על-כן קראה שמו
 ו דן: ויתהר עוד ותלד בלהה
 שפחת רחל בן שני ליעקב:
 ח ותאמר רחל נפתלי אלהים
 נפתלתי עם אחי גם יכלתי
 ט ותקרא שמו נפתלי: ותרא
 לאה כי עמדה מלדת ותקח
 את זלפה שפחתה ויתן אותה
 י ליעקב לאשה: ותלד זלפה
 שפחת לאה ליעקב בן:
 יא ותאמר לאה בגר ותקרא את-

י שמו גר: ותלד זלפה שפחת
 י לאה בן שני ליעקב: ותאמר
 לאה באשרי כי אשרוני בנות
 י ותקרא את שמו אשר: וילד
 ראובן בימי קציר-חטים
 וימצא דודאים בשדה ויבא
 אתם אל-לאה אמו ותאמר
 רחל אל-לאה תני נא לי
 ט דודאי בנה: ותאמר לה
 המעט קחתה את אישי
 ולקחת גם את דודאי בני
 ותאמר רחל לכן ישכב עמך
 טו הלילה תחת דודאי בנה: ויבא
 יעקב מן השדה בערב וימצא
 לאה לקראתו ותאמר אלי
 תבוא כי שכר שכרתיך
 בדודאי בני וישכב עמה
 ח בלילה הוא: וישמע אלהים
 אל-לאה ויתהר ותלד ליעקב
 יא בן חמישי: ותאמר לאה נתן
 אלהים שכר אשר-נתתי
 שפחתי לאישי ותקרא שמו
 ט יששכר: ויתהר עוד לאה ותלד
 כ בן ששי ליעקב: ותאמר לאה
 זבדני אלהים ואתי זבד טוב
 הפעם וזבלני אישי כי-ילדתי
 לו ששה במס ותקרא את-
 ט שמו זבולן: ואחר ילדה פת
 טו ותקרא את שמה דינה: ויזכר
 אלהים את רחל וישמע אליה

ועטת לו אלא בלהה גריתהא לל אמרה ואיגא אליהא
יעקוב: 5. ותחר - וחבלית בלהה וולדית ליעקוב איבין:
6 ותאמר - וקאלית רחל שדעני אלרב ואיצא סימיע פי
צוסי ועטא לי איבין עלא דאליך סמית סמו דן: 7. ותחר
- וחבלית עאר וולדית בלהה גרית רחל איבין תאני
ליעקוב: 8. ותאמר - וקאלית רחל קיביל אלרב צלאתי
מע איכתי איצא גצירית וסמית סמו נפתלי: 9. ותרא -
תצדית לאה אין קטעית מן ליוולדיה ואכרית אללא ולפה
גריתהא ועטת ליהא ליעקוב לל אמרה: 10. ותלד -
וולדית ולפה גרית לאה ליעקוב איבין: 11. ותאמר -
וקאלית לאה סאח אלבכת וסמית אללא סמו גד: 12. ותלד
- וולדית ולפה גרית לאה איבין תאני ליעקוב:
13. ותאמר - וקאלית לאה פי שכרני אין שכרני ליבנת
וסמית אללא סמו אסר: 14. וילך - ומיצי ראובן פי אייאם
קציר אלחנסה ווגיד יאסמין פיל תקליה וגאב ליהון אללא
לאה אמו וקאלית רחל לאה ואמו עסי הלן לי מן
יסמין בניך: 15. ותאמר - וקאלית ליהא אנכאן קליל
אכריך אללא גוזי ותכדי איצא אללא יסמין בני וקאלית רחל
לאגלי דאליך יסאגיע מעיך אלליליה עוויץ יסמין בניך:
16. ויבא - ואיגא יעקוב מן אלחקליה פיל עיטא וכרגית
לאה למלאקיתו וקאלית אליי תיגי אין כרייה סתכריתך פי
יסמין בני וסגע מעהא פי דאליך אלליליה: 17. וישמע -
וסימיע אלרב אללא לאה וחבלית וולדית ליעקוב איבין
באמיס: 18. ותאמר - «קאלית» לאה עטא אלרב
איגדתי אלדי עטית גריתי לגוזי וסמית איסמו יססכר:
19. ותחר - וחבלית עאר לאה וולדית איבין סאתית
ליעקוב: 20. ותאמר - «קאלית» לאה קסמלי אלרב אלי
קיסים חיסין הל מרא יסבון ענדי גוזי אין וולדית לו סית בנין
וסמית אללא סמו זבלון: 21. ואחר - זבעד וולדית בינית
וסמית אללא איסמהא דינה: 22. ויזכר - ודכר אלרב אללא

נדיא דכית. וליס אלמר אלכדור לזי אלי סה ישלע אלשורס אלואחד סיאח
תפאדה. וסערף אלחמר דא עננא פי צפת שבגליל העליין תוביב שי
כתיר. יגיב מן אלנלק ויביעה ללליוואת יאכלות. יסמה תפאח אלסגן.
אצמר כאלסססאס וכו'. וזה תרגום דבריו לעברית: בערבית אחרת
והואם יאסמין. והם אלפאח. והוא צפה מדבר שיש לו שורש שנאמר
עליו שהוא עמק בארץ בצורת אדם. וסמוס כן סהו שאם תאכל סמו
אישה עקרת. תעבוד סמנה סחלת ותחרת. ופרי ורע הצמה אוסרים
שהוא בצורת סקעות שיש להן ריח סהור סאד. ואין בו חסוד תגזר אללא
עד אשר יוציא השורש האחד סאה פקעות. וידוע דפרי אצלנו בצפת
שבגליל העליין תוביב. והוא נפוץ הרבה. מביאים אותו אנשים
וסוברים אותו לללוחת ויאכלוהו. קוראים לו תפוחי אלסגן (תפוחי חיסגן).
והוא צדכ כמסמט וכו' (אלסססאגי. עמ' 160). ייתכן שדכר אלסססאגי מצפת
סוברים על דבריו של ר' אהרן טריס. אף הוא מצפת. וראה דבריו
הבוגסטים אצל אילן 1996. עמ' 125. וכן עמ' 71. על מצאצא סצפת. ראה
אביסוד 1999. עמ' 153-156. 20. ויזכר וכו' - חלק אלהים חלק טוב.

ואיגא אליהא: 24. ויתן - ועטא לבן ליהא אללא ולפה
גריתו ללאה בינתו גרייה: 25. ויהי - וכאן פיל ציבית
והוורא היא לאה וקאל אללא לבן איס הארי עניעית לי
הוולא פי רחל כדמת ענודך ואליס גסיתני: 26. ויאמר -
וקאל לבן לם ינציניע כידא פי מכננא ליאעטי וגידיה קבל
ליכביריה: 27. מלא - כאמיל סבוע הארי ונעטי לך איצא
אללא הארי פיל כדמיה אלדי תכדום ענדי עאר סבע סנן
אכרת: 28. ויעש - וציניע יעקוב כידא וכמאל סבוע
הארי ועטא לו אללא רחל בינתו לו לל אמרה: 29. ויתן -
ועטא לבן לרחל בינתו אללא בלהה גריתו ליהא לל
גרייה: 30. ויבא - ואיגא איצא אללא רחל וחב איצא
אללא רחל אכתר מן לאה וכדאם ענדי עאר סבע סנן
אכרת: 31. וירא - ונצר אללה אין מבגוצה לאה ופתח
אללא רחמה ורחל עקדה: 32. ותחר - וחבלית לאה וולדת
איבין וסמית סמו ראובן אין קאלית אין נצר אללה פי פיקוד
אין הלן יחיבני גוזי: 33. ותחר - וחבלית עאר וולדית
איבין וקאלית אין סימיע אללה אין מבגוצה אנא ועטא לי
איצא אללא הדא וסמית סמו סמעון: 34. ותחר - וחבלית
עאר וולדית איבין וקאלית הלן אל מרא ינציניע גוזי אליי
אין וולדית לו תלת בנין עלא דאליך סמא סמו לזי:
35. ותחר - וחבלית עאר וולדית איבין וקאלית הל מרא
אשכור אללא אללה עלא דאליך סמית סמו יהודה וקטעית
מן לוולדיה:

ל

1. ותרא - ונצרת רחל אין לם וולדית ליעקוב וגאריה רחל
פי איכתא וקאלית אללא יעקוב האת לי בנין ואנכאן ליס
במות אנא: 2. ויחר - וסתר נצב יעקוב פי רחל וקאל
אנכאן במוצע אלרב אנא אלדי סנע מיניך תמר בטן:
3. ותאמר - וקאלית הוורא גריתי בלהה דכול אליהא
ותוולד ואנא ארבי ואנביני איצא אנא מינהא: 4. ותתן -

ל

2. תחת וכו' - תרגום כיללית. 3. ואם סמני את מבקשת וזוא סלפני
אלהים בקסי. כתרא. 4. ותלד על כרבי - ותלד וזני אגל. וכן ב.
כתרא. 5. נפתולי אלהים נפתלתי - קבל אלהים תפילתי עם אדחתי. 6.
צלוואת קדם אלרב צלית מע איכתי. בעקבות תרא. 11. מני - האיד
הכול. וכן ב. צה אלבנית. 12. באשרי פי אשורתי - כתהולתי כי
היללתי. וכן ב. בעקבות תרא. 14. קציר - תרגום קציר. אך אין
בערבית קציר כמסמעות ואת. תראה שגנר אחרי העברית. 3. חצין -
חציה. כגורש. כרסני. חצאר. ודואים - וכן ב. יאסמין. רסני. לפאדה.
על חקשר בין שני השמות יסנה הקרה חשוכה של אלסססאגי בכתב
היד של תרגום ופירשו לתורה. אלסססאגי תרגם כרסני לפאדה. והערה:
ערבי אגל ודואים יאסמין והם אלפאח. צפתהס נכאת צהראי ולז
שורש אלדי אלקל עליה נמיק פי אלארץ בשכל צורה אנסאגיה. ורחלך
סדע מן אכלת סגרו אלסססאגי אלסססאגי פתורה סגרו עלתהא ותחר
תחבל. ותכר... בור אל נכאת יקלו דו צורת תפידהא לזס ויהא

אלהים ויפתח את־דחמה:
 כ ויתגר ותלד בן ותאמר אסף
 כ אלהים את־חרפתי: ותקרא
 את־שמו יוסף לאמר יסף
 כה יהיה לי בן אחר: ויהי כאשר
 ילדה רחל את־יוסף ויאמר
 יעקב אל־לבן שלחני ואלכה
 ט אל־מקומי ולארצי: תגה את־
 נשי ואת־ילדי אשר עבדתי
 אתה בהן ואלכה כי אתה
 ידעת את־עבדתי אשר
 כ עבדתי: ויאמר אליו לבן אם־
 נא מצאתי חן בעיניך נחשתי
 חסידו כה וברכני יהיה בגלגל: ויאמר
 נקבה שכרה עלי ואתנה:
 כט ויאמר אליו אתה ידעת את
 אשר עבדתיך ואת אשר־היה
 ל מקנה אתי: כי מעט אשר־היה
 לה לפני ויפרץ לדב ויברך יהיה
 אתה לרגלי ועתה מתי אעשה
 לא גם־אנכי לביתי: ויאמר מה
 אתן־לך ויאמר יעקב לא־
 תתן־לי מאומה אם־תעשה־
 לי הדבר הזה אשובה ארעה
 ל צאנה אשמר: אעבר בכל־
 צאנה היום הסר משם
 כל־שה | נקד וטלוא וכל־שה־
 חוס בכשבים וטלוא ונקד
 ל בעזים והיה שכרי: וענתה־בי
 צדקתי ביום מחר כי־תבוא

על־שכרי לפניך כל אשר־
 איננו נקד וטלוא בעזים וחוס
 ל בכשבים גנוב הוא אתי: ויאמר
 ל לבן הן לו יהי כדברך: ויסר
 ביום ההוא את־התישים
 העקדים והטלאים ואת כל־
 העזים הנקדות והטלאות
 כל אשר־לבן בו וכל־חוס
 ל בכשבים ויתן ביד־בניו: וישם
 דרך שלשת ימים בינו ובין
 יעקב ויעקב רעה את־צאן לבן
 ל הנותרת: ויקח־לו יעקב מקל
 לבנה לח ולזו וערמון ויפצל
 בהן פצלות לבטת מחשף
 הלבן אשר על־המקלות:
 ל ויצג את־המקלות אשר פצל
 ברהטים בשקותות המים אשר
 תבאן הצאן לשותות לנכח
 הצאן ויחמנה בבאן לשותות:
 ל ויחמו הצאן אל־המקלות
 ותלדן הצאן עקדים נקדים
 ט וטלאים: והכשבים הפריז
 יעקב ויתן פני הצאן אל־עקד
 וכל־חוס בצאן לבן וישת־לו
 עזדים לבדו ולא שתם על־
 ט צאן לבן: והיה בכל־יחס הצאן
 המקשרות ושם יעקב את־
 המקלות לעיני הצאן ברהטים
 כ ליחמנה במקלות: ובהעטיף
 הצאן לא ישים והיה העטפים

כ ללבן והקשרים ליעקב: ויפרץ
 האיש מאד מאד ויהי־לו צאן
 רבות ושפחות ועבדים וגמלים
 לא וחמרים: וישמע את־דברי
 בני־לבן לאמר לקח יעקב
 את כל־אשר לאבינו ומאשר
 לאבינו עשה את כל־הכבוד
 כ הזה: וירא יעקב את־פני
 לבן והנה איננו עמו כתמול
 ג שלשום: ויאמר יהיה אל־
 יעקב שוב אל־ארץ אבותיה
 ולמולדתה ואהיה עמך:
 י וישלח יעקב ויקרא לרחל
 וללאה השדה אל־צאנו:
 ה ויאמר להן ראה אנכי את־פני
 אביכן כי־איננו אלי כתמל
 שלשם ואלהי אבי היה עמדי:
 י ואתנה ידעתן כי בכל־כחי
 עבדתי את־אביכן: ואביכן
 התל בי והחלף את־משפירתי
 עשרת מנים ולא־נתנו אלהים
 ח להרע עמדי: אם־כה ואמר
 נקדים יהיה שכרה וילדו כל־
 הצאן נקדים ואם־כה ואמר
 עקדים יהיה שכרה וילדו כל־
 ט הצאן עקדים: ויצל אלהים
 את־מקנה אביכם ויתן־לי:
 י והיה בעת יחס הצאן ואשא
 עיני וארא בחלום והנה
 העתדים העולים על־הצאן

קסר פיל גראן פי סוואקי אלמא אלדי יגו אלגנאם לישרבו לקבל אלגנאם ויתווחמו פימגיהון לישראלבו: 39. ויהמו - ותווחמו אלגנאם מן אלעיצי וולדו אלגנאם מכתפין מנקסין ומרקעין: 40. והבסבים - ואלכוורין פרק יעקוב וגעל קדאם אלגנאם אלא לימכתף וגמיע אסקאר פי גנאם לבן וגעל לו קסועה לווחדו ולם געלהון מע גנאם לבן: 41. ויהי - ויבן פי גמיע תווחמו אלגנאם אלמסבקות וגעל יעקוב אלא אלעיצי לחצרות אלגנאם פיל גיראן ליתווחמו פיל עיצי: 42. ובהעטיף - ופי תאיכור אלגנאם לם יגעל ויבן לימאברין ללבן ואלמסבקות ליעקוב: 43. ויפרץ - ונימי אלדגול גרא גרא ונאר לו גנאם כתאר ואגוואר ועביד וגמיל וחמיר:

לא

1. וישמע - וסימיע אלא כלאם בנין לבן קאיילא אכד יעקוב אלא גמיע אלדי לאבונא ומן אלדי לאבונא ציניע אלא גמיע (אלאבראם) אלמאל הדא: 2. וידא - ונצר יעקוב אלא וגה לבן והוודא ליסו מעו מן אמס ומן קבל: 3. ויאמר - וקאל אללה ליעקוב דגע אלא ארץ אבתך ולאמוולדתך ואבן מעד: 4. וישלח - ובעת יעקוב וגרא לרחל וללאה אלחקליה אל גנאמו: 5. ויאמר - וקאל ליהן נאציר אנא אלא וגה אבוכן אין ליסו אלי מן אמס ומן קבל ואילאה אבי כאן מעי: 6. ואתנח - ואנתו עריפתו אין פי גמיע קווחי כדמת אלא אבוכן: 7. ואביבן - ואבוכן תמצור פי וברל אלא איגידתי עשרת מראת ולם תראכו אלרב ליאסי מעי: 8. אם - אנכאן כידא יקול מנקסין יבן איגרתך ויוולדו גמיע אלגנאם מנקסין ואם < > כידא יקול מכתפין יבן איגרתך ויוולדו גמיע אלגנאם מכתפין: 9. ויצל - ופרק אלרב מן בוש אבוכון ועסא לי: 10. ויהי - וכאן פי וקת תווחמו אלגנאם ורפעת עיוני ונצרת פיל חלאם והוודא ליעתריד טלעין עלא אלגנאם

רחל וסימיע אליהא אלרב ופתח אלא גופהא: 23. ותהי - וחבלית וולדית איבין וקאלית גמע אלרב אלא מעיאר: 24. ותקרא - וסמית אלא סמו יוסף קאיילא יעאוויץ אללה לי איבין אכיר: 25. ויהי - וכאן כאלדי ולדית רחל אלא יוסף וקאל יעקוב אלא לבן בעתני ואמצי אלא מכאני ולא ארצי: 26. תנה - עסי אלא נסוואני ואלא אוולדי אלדי כדמת אלך פיהון ואמצי אין אנתא עריפית אלא כידמתי אלדי כדמתך: 27. ויאמר - וקאל אליה לבן אנכאן הלאן וגדית חץ פי חצירתך נגמת וברכני אללה פי סבבאך: 28. ויאמר - וקאל פאסיר איגידתאך עליי ואעטיהא: 29. ויאמר - וקאל אליה אנתא עריפית אלא אלדי כדמתך ואלא אלדי כאן בושך מעי: 30. בי - אין קליל אלדי כאן לך קידמי ונימי לל כתרא וברך אללה אלך לסבבי והלאן אמתיא אענע איצא אנא לביתי: 31. ויאמר - וקאל איס אעטי לך וקאל יעקוב לם תעסי לי סארי אנכאן תענע לי אלכלאם הדא ארגע ארעה גנאמך אחפך: 32. אעבר - אפות פי גמיע גנאמך אליום ואוויל מן תם גמיע כרוף מנקאט ומרקע וגמיע כרוף אסקר פיל כוורין ומרקע ומנקס פיל מאעיו ויבן איגידתי: 33. וענתה - ותטהאר פי ערילתי פי יום גידא אין תיגי עלא איגידתי קידמך גמיע אלדי ליסו מנקאט ומרקע פיל מאעיו ואסקר פיל כוורין מסרוק הוא מעי: 34. ויאמר - וקאל לבן הוודא יארית יבן כי כאלמך: 35. ויסר - חוואל פי ראלך אליום אלא תיוס אלמכתפין ואלמראקעין ואלא גמיע אלמאעיו אלמנקטאט ואלמרקעאט גמיע אלדי אביין פי וגמיע אסקר פיל כוורין וגעל פי יד בנינה: 36. וישם - וגעל טריק תלת אייאם בינו ובין יעקוב ויעקוב ראעי אלא גנאם לבן אלסקטאט: 37. ויקח - ואכד לו יעקוב עצייה ביצה בצרה ולו ודילוב וקסר פיהון קסור ביץ כסף אלאביין אלדי עלא אלעיצי: 38. ויצג - וסך אלא אלעיצי אלדי

הערבית-הסורית ראה בריתלמי 1996, עמ' 247. פהסוף - ב: קשר. 39. ויצג - וסך - ותחב. תרגם בעקבות תיא (והעין). ופירש רש"י: תרגומו דעין. לשון תחיבה תעיצה הוא בלשון ארמי, וחרבה יש בגמרא. ב: וקאן - העמיד, ושניהם נרדפים. 41. חפשויות - הסביונות. וכן ב: אלבכורת, ושניהם בעקבות תיא (מבכיריא) ורש"י כתרומה, חבכירות. ואין לי עד במקרא. 42. ובהעטיף - ובהעטיף. וכן ב: ופי תאליד, ושניהם בעקבות תיא (ובלקשות) ורש"י לשון אחר. כתרומה, בלקשות. חפשויות - המאחרים.

וכן ב: בעקבות תיא. חבלני - ינור אצלי. וכן ב: בעקבות תיא. וראה רש"י לשון ובל... בית מדר. מעתה לא תהא עיקר דירתו אלא עמי. 32. רחמה - ב: רחמה. 37. נחשתי - חזיתי ככוכבים. וכן ב: בעקבות תיא ורש"י: מנחש היה, נסיתי בנחש שלי שעל ידך באה לי ברכת. ב: נרבתו - נסחתי. 38. הנותרת - שאינן מוצלחות, בעקבות רש"י ורעיונות שבהן. וחולות והעקרות. שאינן אלא שיידים, אותן ססר לו. ב: אלפגלאת - תשואות. כת"א (ראשתארא). 37. לח - מריית. ב: רחביה - נרדפים. וערפון - דילוב. הוא עץ החלב. כחמה לת"א (דלוב). השם שאל מן הארסית ללד

א עקדים נקדים וברדים: ויאמר
 אלו מלאך האלהים בחלום
 ב יעקב ואמר הנני: ויאמר שא-
 נא עיניך וראה כל-העתרים
 העלים על-הצאן עקדים
 נקדים וברדים כי ראיתי את
 ג כל-אשר לבן עשה לך: אנכי
 האל בית-אל אשר משחת
 שם מצבה אשר נדרת לי
 שם נדר עתה קום צא מן-
 הארץ הזאת ושוב אל-ארץ
 ד מולדתך: ותען רחל ולא
 ותאמרנה לו העור לנו חלק
 ט ונחלה בבית אבינו: הלא
 נכריות נחשבנו לו כי מכרנו
 ויאכל גם-אכול את-כספנו:
 טו כי כל-העשר אשר הצייל
 אלהים מאבינו לנו הוא
 ולבנינו ועתה כל אשר אמר
 טז אלהים אליך עשה: ויקם
 יעקב וישא את-בניו ואת-
 יז נשיו על-הגמלים: וינהג את-
 כל-מקנהו ואת-כל-רכשו
 אשר רכש מקנה קנינו אשר
 רכש בפרץ ארם לבוא אל-
 יט יצחק אביו ארצה כנען: ולבן
 הלך לגח את-צאנו ותגנב
 רחל את-התרפים אשר
 כ לאביה: ויגנב יעקב את-לב
 לבן הארמי על-בלי הגיד לו כי

כא ברח הוא: ויברח הוא וכל-
 אשר-לו ויקם ויעבר את-
 הנהר וישם את-פניו הדר
 כב הגלעד: ויגד ללבן ביום
 כג השלישי כי ברח יעקב: ויקח
 את-אחיו עמו וידרך אחריו
 דרך שבעת ימים וידבק אתו
 ס בחר הגלעד: ויבא אלהים
 אל-לבן הארמי בחלום הלילה
 ויאמר לו השמר לך פן-תדבר
 סג עם-יעקב משוב עד-רע: וישג
 לבן את-יעקב ויעקב תקע
 את-אהלו בחר ולבן תקע את-
 ט אחיו בחר הגלעד: ויאמר לבן
 ליעקב מה עשית ותגנב את-
 לבבי ותנהג את-בנתי כשביות
 כ חרב: למה נחבאת לברח
 ותגנב אתי ולא-הגדת לי
 ואשלחה בשמחה ובשרים
 סח בתך ובכנור: ולא נטשתני
 לנשק לבני ולבנתי עתה
 טט הסבלת עשו: יש-לאל ידי
 לעשות עמכם רע ואלהי
 אביכם אמש ו אמר אלו לאמר
 השמר לך מדבר עם-יעקב
 ל משוב עד-רע: ועתה הלך
 הלכת כי-נכסף נכספתה לבית
 אביך למה גנבת את-אלהי:
 לא ויען יעקב ויאמר ללבן כי
 ידאתי כי אמרתי פן-תגזל

ז את-בנותיך מעמי: עם אשר
 תמצא את-אלהיך לא יחיה
 נגד אחינו השר-לך מה עמדו
 זקח-לך ולא-ידע יעקב כי
 זח רחל גנבתם: ויבא לבן באהל
 יעקב ויבאהל לאה ויבאהל
 שתי האמהות ולא מצא ויצא
 מאהל לאה ויבא באהל רחל:
 ח ורחל לקחה את-התרפים
 ותשמש בכר הגמל ותשב
 עליהם ומשש לבן את-כל-
 חה האהל ולא מצא: ותאמר אל-
 אביה אל-יחר בעיני אדני כי
 לוא אוכל לקום מפניך כי-
 דרך נשים לי ויחפש ולא מצא
 חה את-התרפים: ויחר ליעקב
 וירב בלבן ויען יעקב ויאמר
 ללבן מה-פשעו מה חטאתי כי
 חה ולקת אחרי: כי-מששת את-
 כל-כלי מה-מצאת ממל כלי-
 ביתך שים כה נגד אחי ואחיה
 חה ויזכחו בין שנינו: זה עשרים
 שנה אנכי עמך רחליה ועזיה
 לא שכלו ואילו צאנה לא
 ט אכלתי: טרפה לא-הבאתי
 אליך אנכי אחטנה מידי
 תבקשנה גנבתי יום וגנבתי
 ט לילה: היותי ביום אכלני חרב
 וקרח בלילה ותדוד שנתי
 טא מעיני: זה-לי עשרים שנה

מכתפין מנקטין ומזנרין: 11. ויאמר - וקאל אלי מלאך אלרב פיל חלאם יעקוב וקילית הוודאני: 12. ויאמר - וקאל רפאע הלאן עיונך ונצור גמיע עתיד טלעין עלא אלגנאם מכתפין מנקטין ומזנארין אין נצרת אלא גמיע אלדי לבן צאניע לך: 13. אנבי - אנא טאייק בית אל אלדי מסחת תם מעטביה אלדי נדרת לי תם נידיד הלאן קום כרוג מן אלארץ הארי ורגאע אלא ארץ מוולדתך: 14. ותען - וגוובית רחל ולאה וקאלו לו אנכאן עאד לינא קיסים וורתיה פי בית אכונא: 15. חלא - הוולא אנכייאת נחסכנא לו אין בענא ואכל אינא תכול אלא פיציתנא: 16. פי - אין גמיע אלעיסיד אלדי פרק אלרב מן אכונא לינא הוא ולכנינא והלאן גמיע אלדי קאל אלרב אליך צנאע: 71. זיקם - וקם יעקוב וחמל אלא בנינו האלא נסוואנו עלא אלגמיל: 18. וינהג - וסק אלא גמיע בוסו ואלא גמיע כיסכו אלדי כיסב מסתרא בוסו אלדי כיסב פי פון ארם ליני אלא יצחק אבו ארץ כנען: 19. ולבן מיצי ליגיו אלא גנאמו וסרקית רחל אלא אלאצנאם אלדי לאבוהא: 20. ויגנב - וסרק יעקוב אלא עקל לבן אלארמי עלא לים כבר לו אין האריב הוא: 21. ויברח - והרב הוא וגמיע אלדי לו וקם ופת אלא אלנהר אלפרא וגעל אלא וגהו גבאל אלגלעד: 22. ויגד - ותכבר ללבן פי יום אלתאלית אין הרב יעקוב: 23. ויקח - האבד אלא אכוחתו מעו ורגד וורא טריק סבעת אייאם וליחיק אלו פי גבל אלגלעד: 24. ויבא - ואינא קול מן קדם אלרב אלא לבן אלארמי פי חלם אלליל וקאל לו חתיריז לך לילא תכלים מע יעקוב מן חסין חיתא רדי: 25. וישג - וליחיק לבן אלא יעקוב ויעקוב פתח אלא כימתו פיל גבל ולבן וקאף אלא אכוחתו פיל גבל אלגלעד: 26. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב איש צניעית וצרקת אלא עקלי וסיקית אלא בנאתי כי

מיסבייאת אלסיף: 27. למח - אליש תכאבית לתהרוכ ונסרקת מיני ולם כברת אליי ואבעתך פיל פרחא ופיל גיניה פיל רף ופיל סנכור: 28. ולא - ולם תרכתני ליאקביל לבניני ולבנאתי הלאן גוילית סטע: 29. יש - מוונוד קדרה פי ידי ליאצנע מעכון ראדי ואילה אבוכון מכאריה קאל אלי קאילא חתיריז לך מן תכלים מע יעקוב מן חסין חיתא ראדי: 30. ועתה - והלאן מצי מציתי אין סוק שתקת לבית אבוכ אליש סרקת אלא מעבודי: 31. רען - וגווב יעקוב וקאל ללבן אין כיפית אין קילית לילא תבלוט אלא בנתאך מן ענדי: 32. עם - מע אלדי תווגאד אלא מעבודך לם יעיס קבל אכוחתנא חקיק לך איש ענדי וכוד לך ולם עריף יעקוב אין רחל סרקתהון: 33. ויבא - ואינא לבן פי כימית יעקוב ופי כימית לאה ופי כימית תנתן אלאגוואר ולם ווגיד וכרג מן כימית לאה ואינא פי כימית רחל: 34. ורחל אכדית אלא אלאצנאם וגעלתהון פי נרחל חדאנת אלגמל וגלסית עליהון ודסס לבן אלא גמיע אלכימיה ולם חוגיד: 35. ותאמר - וקאלית אלא אבוהא לא יסתאד פי חצריית סידי אין לם אציר ליאקום מן קידמך אין עאדית נסוואן לי ופתס ולם ווגיד אלא אלאצנאם: 36. ויחר - ושתאד ליעקוב ותכצם ופי מע לבן וגווב יעקוב וקאל ללבן איש גירמי איש כיסיתי אין רגרת ודאיי: 37. פי - אין דססת אלא גמיע אוואניי איש וגרית מן גמיע אוואניי ביתך געל הינא קבל אכוחתי ואכוחתך ויסרעו בן חנינא: 38. זה - הדא עשרין סגיה אנא מעך נעגתך ומעויד לם אתכלו וככוס גנאמך לם אכלת: 39. שרפא - פטיסיה לם גבית אליך אנא אנקיסה מן ידי תפתיסהא סרקית נהאר וסרקית ליל: 40. חייתי - כינית פיל יום חרקי טוב וגליד ביל ליל וסרית נומתי מן עיניי: 41. זה - הדא אלי עשרין סגיה פי ביתך כדמתך

ורג - חרץ. 34. ויבא אלהים - ובא דיבור סלפני האלהים, כתיב (נחמא סיפר מן קדם ה') 25. תקע - פתח, כעקבות תיא (פרס). 3: גראן - שחל, תקע. אבל את 'חקע' השני שבפסוק, תרגמו שניהם: חקאן - העסיד. 34. כבר - תרגם שני תרגומים חלופים, חילזו ב רק אחד: רחל. 39. אנבי אושמה - אם אני אפוזת, מידי תבקשנה, כעקבות תיא (כר הוז) שניא סמניא מן ידי את בעי לה.

הא

13. האל בית אל - ב: אלמאייק אלדי איתגלית עליך פי בית אל - האל אשר התגליתו אליך בבית אל, כתיב (ואתגליתו עליך בבית אל). 16. העשר - אלעיסיד, אין טילה זו ערכית, ויש להגיה שחא יסוד עברי שנגזר מהטילה 'עשיר', חשכיהו בערבית והודית במזרח, כולל סרית. ב: דולית - עושר. 18. פקנזי - מקנת צאנו. ב: ביש - מקנה. 30. לב לבן - דעת לבן, וכן בפסוק 26, וכן ב. 21. חסיד - נזר פרת. 23. וידדך -

בביתך עברתיך ארבע-עשרה
שנה בשתי בנותיך ושש שנים
בצאנך ותחלף את-משכרתי
עשרת מנים: לולי אלהי אבי
אלהי אברהם ופחד יצחק
היה לי כי עתה ריקם שלחתי
את-עניי ואת-יגיע כפי ראה
אלהים ויזכח אמש: ויען לבן
ויאמר אל-יעקב הבנות בנותי
והבנים בני והצאן צאני וכל
אשר-אתה ראה לי-הוא
ולבנתי מה-אעשה לאלה
היום או לבניהן אשר ילדו:
ועתה לכה נכרתה ברית אני
ואתה והיה לער ביני ובינך:
ויקח יעקב אבן וירימה
מצבה: ויאמר יעקב לאחיו
לקטו אבנים ויקחו אבנים
ויעשו-גל ויאכלו שם
על-הגל: ויקרא-לו לבן יגר
שהדותא ויעקב קרא לו גלעד:
ויאמר לבן הגל הזה עד ביני
ובינה היום על-כן קרא-שמו
גלעד: והמצפה אשר אמר יצחק
יהיה ביני ובינה כי נסתר איש
מרעהו: אם-תענה את-בנתי
ואם-תקח נשים על-בנתי אין
איש עמנו ראה אלהים עד
ביני ובינה: ויאמר לבן ליעקב
הנה הגל הזה והנה המצבה

אשר יריתי ביני ובינה: עד הגל
הזה ועדה המצבה אם-אני
לא-אעבר אליך את-הגל הזה
ואם-אתה לא-תעבר אלי את-
הגל הזה ואת-המצבה הזאת
לרעה: אלהי אברהם ואלהי
נחור ישפטו בינינו אלהי
אביהם וישבע יעקב בפחד
אביו יצחק: ויזבח יעקב זבח
בהר ויקרא לאחיו לאכל-
לחם ויאכלו לחם וילינו בהר:
וישכם לבן בבקר וינשק לבניו
ולבנותיו ויברך אתהם וילך
וישב לבן למקמו: ויעקב
הלך לדרכו ויפגעו-בו מלאכי
אלהים: ויאמר יעקב כאשר
ראם מחנה אלהים זה ויקרא
שם-המקום ההוא מחנים:
וישלח יעקב מלאכים לפניו
אל-עשו אחיו ארצה שעיר
שדה אדום: ויצו אתם לאמר
כה תאמרון לאדני לעשו כה
אמר עבדך יעקב עם-לבן גרתי
ואחר עד-עתה: והי-לי שור
וחמור צאן ועבד ושפחה
ואשלחה להגיד לאדני למצא-
חן בעיניך: וישבו המלאכים
אל-יעקב לאמר באנו אל-
אחיה אל-עשו וגם הלך

לקדאתך וארבע-מאות איש
עמו: ויירא יעקב מאד ויצר
לו ויחץ את-העם אשר-איתו
ואת-הצאן ואת-הבקר
והגמלים לשני מחנות: ויאמר
אם-יבוא עשו אל-המצנה
האחת והכהו והיה המצנה
הנשאר לפלוטה: ויאמר יעקב
אלהי אבי אברהם ואלהי אבי
יצחק יהיה האמר אלי שוב
לארצה ולמולדתי ואיטיבה
עמך: קטנתי מכל החסדים
ומכל-האמת אשר עשית את-
עבדך כי במקלי עברתי את-
הירדן הזה ועתה הייתי לשני
מחנות: הצילני נא מיד אחי
מיד עשו כי-ירא אנכי אתו
פן-יבוא והכני אם על-בנים:
ואתה אמרת היטב איטיב
עמך ושמתי את-זרעך כחול
הים אשר לא-יספר מרב: וילן
שם בלילה ההוא ויקח מן-
הבא בידו מנחה לעשו אחיו:
עזים מאתים ותישים עשרים
רחלים מאתים ואילים
עשרים: גמלים מיניקות
ובניהם שלשים פרות ארבעים
ופרים עשרה אתנת עשרים
ועידם עשרה: ויתן ביד-עבדיו
עדר עדר לבדו ויאמר אל-

וברך ליהוה וסיצי וריגיע לבן למכאנו: 2. ויעקוב סיצי לטריקו ועדפו פי מלאכיית אלרב: 3. ויאמר - וקאל יעקוב כאלדי נערהוון מחאט אלרב הארא וסמא איסים ראלין אלמכאן מתנים:

4. וישלח - ובעת יעקוב רובלא קידמו אלא עשו אבן ארץ וישלח סעיד הקליה אדום: 5. ויש - ויצא ליהוה קאילא בידא הקולו לסיד לעשו בידא קאל עבד יעקוב בע לבן סכנת ותענוקת דיתא הלוא: 6. ויהי - וצאר לי תור וחמר גנאם ועבד וגרייה ובעת ליאכביר לסיד ליאזוגר חן פי חזרתך: 7. וישבו - ורגעו רוסלא אלא יעקוב קאילא גינא אלא אכין אל עשו ואיצא סיצי לסלאקיתך וארבע מיאית רגול מעו: 8. ויירא - ובן יעקוב גרא ותציין לו וקסם אלא אלקים אלדי מעו ואלא אלגנאם ואלא אלכקר וגמיל לתנין מהטאת: 9. ויאמר - וקאל אנכאן יני עשו אלא אלמחאט אלואחד ויעירבו ויסון אלמחאט אלמחבקי ליתפעלה: 10. ויאמר - וקאל יעקוב אילאה אבן אברהים ואילאה אבן יצחק אללה אלקאיל אלי רגאע לארעך ולא מוולדתך ואחסיך מעד: 11. קטנתי - קלו חסנתי מן גמיע אלאפצייל וכן גמיע אלמחאט אלדי צניעית מע עבדך אין פי עציית פית אלא אלמחאט ררא והלאן צירית לתנין מחטת: 12. ויעילני - כליצני הלאן מן יד אבן מן יד עשו אין באיין אנא מינו לינא יני ויעירבני אם מע בנך: 13. ואתח - ואבתא קילית תחסיך אחסיך מעד ואנעל אלא זסלך כי רמל אלכחך אלדי למ ינעאר מן אלכחך: 14. וילן - ובאת חם פי ראלין אלליליה ואכר מן אלגאייב פי ידו חדייה לעשו אכר: 15. עדים - מאעיו מיתן וחיים עשדן נעגאת מיתן וכבוט עשדן: 16. גמלים - גמיל מראציע ובנינהוון תלתין בקרת ארבעין ודחת עשרה אתגאת עשדן וגחיס עשרה: 17. ויהי - וגעל פי יד עבדו קסיע קסיע לוותרו

ארבתעשר סניה פי תנתין בנתן וסית סנין פי גנאמך ובדלת אלא איגידתי עשרת מראת: 42. לולי - לולא אילאה אבי אילה אברהם ופוע יצחק כאן לי אין הלאן פריג בעתני אלא פיקרי ואלא תעב כפופי נצאר אלרב וסרע מבאריח: 43. ויען - וגווב לבן וקאל אלא יעקוב אלבנאת בנאתי ואלבנין בניני ואלגנאם גנאמי וגמיע אלדי אנתא נאציר לי הוא ולבנתי איש אענע להדולי אליום או לבנינהוון אלדי ולדו: 44. תעתח - והלאן תעא נקטע אחד אנא ואנתא ויכון ליסאהיד ביני ובינך: 45. ויקח - ואכר יעקוב תגר ורפעחא מעטביה: 46. ויאמר - וקאל יעקוב לאכוותו לקטו חגאר ואכרו חגאר וציגעו תאל ואכלו תם עלא תאל: 47. ויקרא - וסמא לו לבן תל שהאר ויעקוב סמא לו גלעד: 48. ויאמר - וקאל לבן תאל הארא סאהיד ביני ובינך אליום עלא ראלין סמא סמו גלעד: 49. והמצפה - ואלטרפיה אלדי קאל יסדיך אללה ביני ובינך אין ינביפי רגול מן רפיקו: 50. אם - אנכאן תעאריב אל בנאתי ואנכאן תכוד נסוואן עלא בנאתי לים רגול מענא נצור אלרב סאהיד בני ובינך: 51. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב הוורא אלתאל הארא והוורא אלמעטביה אלדי רפעת ביני ובינך: 52. עד - סאהיד אלתאל הארא ושהדיה אלמעטביה אנכאן אנא למ אפות אליך אלא תאל הארא ואנכאן אנתא למ תפות אליי אלא אלתל הארא ואלא אלמעטביה הארי לירדאנויה: 53. אלהי - אילאה אברהים ומעבוד נחור יסרעו בינתנא אילאה אבוהון וחלף יעקוב פי פוע אבן יצחק: 54. ויזבח - ודבח יעקוב דביחא פיל גבאל ונרא לאכוותו ליאכלו טועאם ואכלו טועאם ובאתו פיל גבאל:

לב

1. ויסכם - ובכר לבן פיל ציביח וקבאל לבנינו ולבנאותו

לג

11. קטנתי - קטנ סוכותי, וכן בן, בעקבות תיא (ועיקר זכותי) וכן רש"י נתמעטו זכותי. וירדן - אלשאט - חנור. וכן תרגם בכל מקום.

53. ואלהי נחור - לא תרגם כפי "אלהי אברהם", אלא סעכוד - כי סעכוד אותו נחור. כניחוד לתיא שנתרגם את שניהם באותו שם, בעקבות רש"י "אלהי אברהם - קודש. אלהי נחור - חל".

מרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו - 2005